

In zeven minuten bijgepraat over... het digitaal portfolio

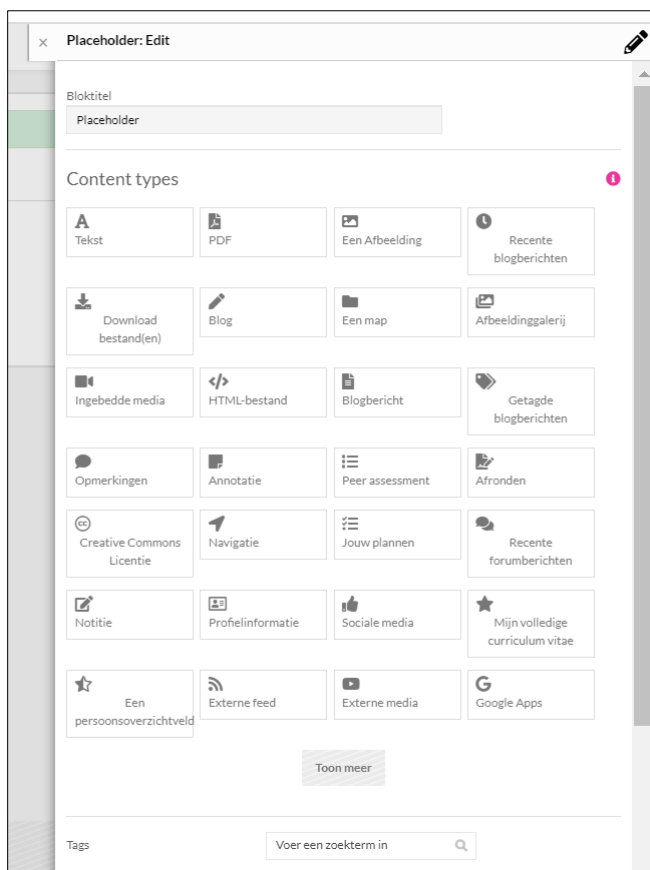
Wat is het?

Het digitaal portfolio is zeker niet nieuw, maar staat de laatste jaren weer sterk in de belangstelling. Dit komt onder andere door de behoefte van het onderwijs om meer ontwikkelingsgericht te toetsen, het beroepsgericht handelen centraler te stellen, studenten meer zelfregie te geven en door de belangstelling voor het concept programmatisch toetsen. Een veel gebruikte indeling voor het portfolio in het onderwijs is:

Showcaseportfolio	Ontwikkelingsportfolio	Beoordelingsportfolio
- bevat bewijsmaterialen (artefacten) waarmee de student kan laten zien hoe competent hij op een bepaald moment is. - wordt bijvoorbeeld ingezet bij het verkrijgen van een stageplaats of bij sollicitaties.	- laat zien hoe een student zich ontwikkelt. - is voortdurend in beweging - bevat niet alleen eindproducten, maar ook bewijsmaterialen waar nog aan gewerkt wordt of waar nog feedback op moet worden verkregen.	- wordt ingezet bij formele beoordelingsmomenten - bevat bewijsmaterialen waarmee een student competentie-ontwikkeling kan laten zien. - omvat daarnaast ook feedback (praktijk)experts. - Deze feedback geeft assessoren informatie over de kwaliteit van de producten
Hybride vormen waarbij een showcase-, ontwikkel- en/of het beoordelingsportfolio gecombineerd wordt. Producten uit het ontwikkelportfolio kunnen gebruikt worden in het showcase of beoordelingsportfolio.		

Voordelen van het digitaal portfolio; Mahara

- Met een portfolio kan de student gestimuleerd worden om de regie te nemen over zijn eigen leerproces. De student verzamelt bewijsmaterialen (artefacten) voor zijn persoonlijke leerdoelen of voor opleidingsdoelen en organiseert deze informatie. Bijvoorbeeld tijdens het uitvoeren van de beroepstaak of een opdracht (literatuur verwerking, groepsopdrachten, onderzoek).
- Het ontwikkelingsportfolio (vaak gecombineerd met het beoordelingsportfolio) kan gebruikt worden bij onderwijseenheden die meer ontwikkelingsgericht zijn, waar beroepsgericht handelen centraal staat of bij onderwijseenheden waar gewerkt wordt met competenties of leeruitkomsten. Door het verzamelen (en organiseren) van artefacten (sets van) documenten zoals essays, reflecties, werkstukken, feedback, e.d.) kan de student zijn ontwikkeling zichtbaar maken.
- Hoewel een digitaal portfolio vaak gevuld wordt met schriftelijke bewijsmaterialen, biedt een digitaal portfolio juist veel potentie door de mogelijkheden van audio- en videomateriaal. Door het gebruik van videomateriaal kan het eigen handelen in concrete praktijksituaties zichtbaar worden gemaakt. Deze rijkere context zorgt ook weer voor waardevolle reflecties en het geven van feedback.
- Naast het verzamelen van multi-mediabewijzen, biedt een portfolio-systeem ook vaak aanvullende functionaliteiten die ingezet kunnen worden, zoals bijvoorbeeld blogberichten, CV, embedded video, takenlijsten en persoonlijke informatie.

Voorbeeld van optionele elementen in het portfolio Mahara

Hoe werkt het?

De opleiding maakt keuzes over de mate waarin de studenten vrij zijn de vorm en inhoud van bewijsmaterialen zelf te bepalen. De student verzamelt zijn eigen bewijsmaterialen in het portfolio en deelt deze met peers of (praktijk)experts om feedback te ontvangen. Voor formele beoordelingsmomenten kan de student die bewijsmaterialen (inclusief feedback) uit zijn ontwikkelingsportfolio selecteren, waarmee hij wil aantonen dat bepaalde leertaken (leeruitkomsten, competenties) behaald zijn.

Het beoordelen door assessoren kan puur op basis van het beoordelingsportfolio plaatsvinden of kan gecombineerd worden met een assessmentgesprek. Deze toetsvorm past goed bij ontwikkelingsgerichte leerlijnen en onderwijseenheden/leeruitkomsten waar het beroepsgericht handelen centraal staat.

Waar moet ik op letten?

Als je als opleiding overweegt om het portfolio in te zetten in het onderwijs moet er een zorgvuldig portfoliosystematiek uitgedacht worden. Er is geen 'one size fits al', maar er dienen veel onderdelen ontworpen en uitgewerkt te worden om ontwikkelingsgericht leren te ondersteunen en uiteindelijk een valide, transparant en betrouwbaar oordeel te kunnen geven. Aandachtspunten zijn:

- Invulling van de rol van de coach (docent, slb-er) voor het monitoren leerproces; Op welke wijze kan de leercoach het ontwikkelproces van de student begeleiden en volgen? En is hier deskundigheidsbevordering voor nodig?
- Feedback, feedup and feedforward processen; Wie moet op welke manier feedback geven op welke onderdelen in het ontwikkelportfolio? Gaat het om peers en /of (praktijk)experts? En hoe zorg je voor interne afstemming (kalibratie)?
- Welke materialen/producten moeten ontwikkeld worden voor het portfolio? Zijn er specifieke eisen aan de informatiebronnen voor het verzamelen van feedback?

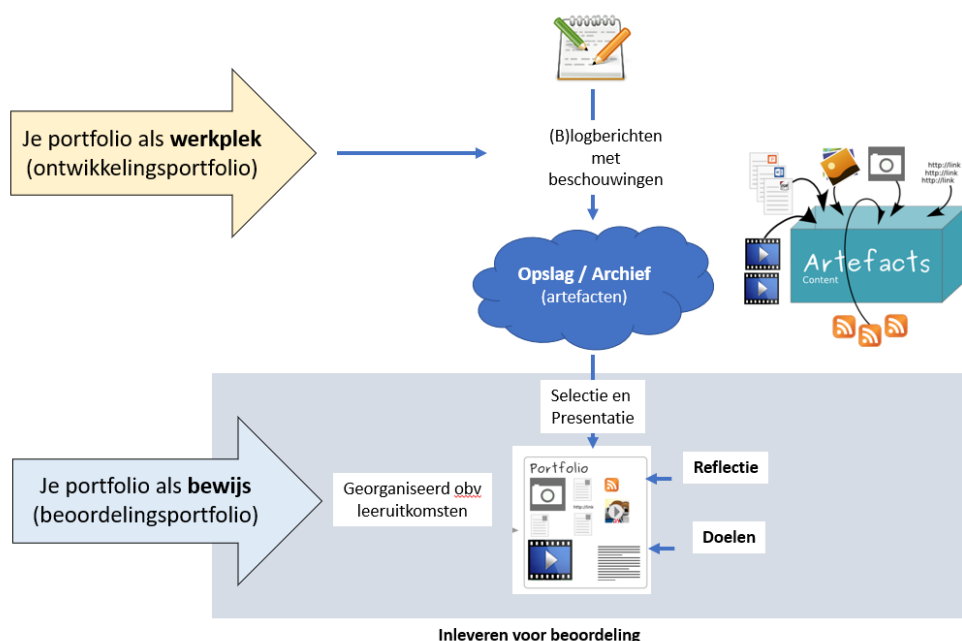
- Hoeveel structuur versus vrijheid wil je geven aan de studenten om voldoende houvast te bieden voor studenten en tegelijkertijd voldoende ruimte aan eigenheid te geven?
- Hoe leer je de studenten werken met een portfolio? Zijn er speciale trainingsmomenten, handreikingen en begeleiders aan te stellen?
- De inrichting van het beoordelingsproces dient goed doordacht te worden; Wie beoordelen er (vier-ogen principe), zijn er rubrics of beoordelingsformulieren op te stellen, vindt er ook een gesprek plaats? Hoe is remediëring ingericht? Hoe wordt de kwaliteit van de portfoliobeoordeling geborgd? Aan welke eisen moet het beoordelingsportfolio voldoen voor het inleveren en op basis van welke criteria wordt het portfolio beoordeeld?

Waar moet ik beginnen?

Of het portfolio als toetsvorm past bij (delen) van de opleiding is een gezamenlijk traject van het team, waar de curriculum- en examencommissies bij betrokken dienen te worden. Om zicht te krijgen op de (on)mogelijkheden, kun je het starten met zelf een portfolio aan te maken. Wil je meer weten over het portfolio Mahara, bekijk dan de [ondersteuningssite op Moodle](#) of bekijk de beknopte [video van Mahara](#).

Een praktijkvoorbeeld

In de Minor de Toekomstbestendige stad wordt gebruik gemaakt van het ontwikkel- en beoordelingsportfolio. In deze minor wordt gewerkt aan een casus uit de praktijk. De student verzamelt bewijzen en gaat zelf actief op zoek naar gerichte feedback en neemt deze op in zijn ontwikkelportfolio. Voor het beoordelingsportfolio maakt de student een selectie uit de bewijsmaterialen en ontvangen feedback, waarmee hij verantwoord dat de leernutkomsten zijn behaald. Het portfolio-assessment bestaat uit dit portfolio en een portfoliogesprek.

Schematische weergave ontwikkels- en beoordelingsportfolio

Gebaseerd op schema's van Helen Barrett <https://sites.google.com/site/eportfolios/handouts-pdf>

Heb je vragen of wil je meer informatie? Stuur dan een e-mail naar: <mailto:lectoraattlt@inholland.nl>

Of kijk op:

<https://www.inholland.nl/onderzoek/onderzoeklijnen/teaching-learning-technology/>